

ajda 1.25 do 1.50, fižol 2.50 do 3, grah 7 do 9 Din. Kokoš 25 do 35, piščanci 25 do 70, kozliček 45 do 80 Din. Celi orehi 5.50 do 6, luščeni 16 do 18 Din. Hren 8 do 10, karfiolja 5 do 10, špargelj 35, suhe slive 8 do 12, glavната solata 0.50 do 1.50 Din. Italijanske črešnje 10 do 18, jabolka 10 do 12 Din. Mleko 2 do 3, smetana 10 do 12, surovo maslo 20 do 30 Din. Jajca 0.50 do 0.75, med 14 do 20 Din.

Mariborski svinjski sejem. Na svinjski sejem dne 27. maja je bilo pripeljanih 225 svinj in ena koza. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5 do 6 tednov stari komad Din 95 do 100; 7 do 9 tednov stari Din 130 do 150; 3 do 4 mesece stari Din 180 do 250; 5 do 7 mesecev stari Din 300 do 350; 8 do 10 mesecev stari Din 400 do 450; eno leto stari Din 500 do 750. 1 kg žive teže se prodajali po Din 5.— do Din 6.50; 1 kg mrtve teže pa po 8 do 9 Din. Prodanih je bilo 180 svinj in ena koza.

Mariborski živinjski sejem. Prignanih je bilo dne 24. maja 23 konj, 12 bikov, 135 volov, 308 krav in 21 telet; skupaj 499 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu so bili sledeče: debeli voli 1 kg žive teže Din 3.25 do 4.50; poldebili voli Din 2.50 do 3; plemenski voli Din 2 do 2.50; bikji za klanje Din 2 do 3.50; klavne krave debele Din 2.25 do 4.25; plemenske krave Din 2 do 2.25; krave za klobasarje Din 1.25 do 1.50; mlada živina Din 3 do 4.50; teleta Din 4 do 5. Prodanih je bilo 243 komadov.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso prve vrste 1 kg Din 10 do 12; volovsko meso druge vrste Din 6 do 8; meso od bikov, krav in telic Din 4 do 6; teleče meso prve vrste Din 10 do 12; teleče meso druge vrste Din 6 do 8; svinjsko meso sveže Din 8 do 18.

Spomeniške zgodbe.

Največja piramida.

Človek se ne ustraši truda ne dela, ako gre za tem, da bi postavil svojemu samoljubju in namišljenim zaslugam spomenik. Tako je bilo že pred 5000 leti in je ostalo še tudi danes. Pred 3000 leti pred Kristusom je pustil zgraditi Cheops, faraon v staroegipčanskem mestu Memphis, na celem svetu največjo pira-

mido. Ta velikan je bil pozidan na površini več tisoč kvadratnih metrov. Prvotna višina je znašala 146 in pol metra. Po beležkah starogrškega zgodovinarja Herodota je delalo na piramidi 20 let 100.000 ljudi in so povzili pri delu redkve, čebule ter česna za 1200 talentov (starogrški denar 1 talent = 4715 nemških mark). Piramida je zgrajena iz e komernih stopnic iz granita, ki so preoblečene z rumenim apnencem. Cheops je dosegel svoj namen; s piramido se je ohranilo njegovo ime do danes.

Tudi v današnjih časih naletimo na toliko slučajev, ko so naši sovrstniki prepričani o izrednem pomenu, ki zasluzi za vse čase viden spomenik.

Uvekovečeni kralj sardin.

Zelo domišljav gospod je bil kralj sardin v Čikagi Horac Western. Neprestano je živel v strahu, da bi se pozabilo po smrti njegovo ime. Razmišljal je o sredstvih ter potih, kako bi oskrbel svojemu imenu trajen spomin. Po dolgotrajnem gruntnanju se mu je vendarle rodila dobra misel. Kakor znano, je ameriško velemesto Čikago v vednih denarnih stiskah. Kralj sardin je ponudil leta 1928 mestni upravi nakazilo 15 milijonov dolarjev, ako ga mesto počasti s postavitvijo tri metre visokega kipa, ki mora stati na javnem trgu. Stroške za spomenik bi seve sam poravnal. Čikaški magistrat je bil zadovoljen z milijonarjevo ponudbo. Horac Western je prisostvoval odkritju lastnega spomenika.

Spomni se smrti.

Na izviren način se je ovekovečila Katarina Nell, večkratna milijonarka in trgovka v mestu Cincinnati v severoameriški državi Ohio. Gospa je čula, da obstoja na svetu red, kojega člani se pozdravljajo pri srečanju: »Spominjaj se smrti!« Hotela je stopiti v ta red, kar pa ni šlo. Nabavila si je nekaj tucatov papagajev in jih je naučila, da so izgovarjali zgorajne resne besede. Na ta način je živela v neprestanem spominu

na smrt. Milijonarka pa ni hotela samo umreti, njej je bilo za nesmrtnost že na tem svetu, česar pa ni mogla doseči s pomočjo blebetavih papagajev. Pustila si je napraviti na pokopališču zelo veliko grobnico, v njo je postavila sama sebi spomenik, v katerega so bila uklesana vsa njena že izvršena in bodoča dobra in lepa dela. Na vrhu grobnice se blesti velik napis: »Spomni se smrti!« Ko je bilo vse gotovo, se je udeležila milijonarka slovesnega odkritja spomenika in je poslušala nagrobni govor.

Spomeniki živalim.

Na svetu so še tudi razni drugi izredni spomeniki. Ljudje ne stavijo spomenikov samo sebi, ampak celo živalim za njihovo vestno službo. Pred tremi leti nas je presenetila iz Amerike vest, da so postavili v Seattlebenu spomenik kravi, ki je dajala v življenju izredne količine mleka.

V glavnem mestu severoameriške države Utah v Salt Lake City je videti spomenik v počeščenju morskih galebov. Leta 1848 so ogrožale kobilice žetev ondotnih farmerjev. Poljedelci so bili že čisto obupani, ko je priletelo naenkrat na tisoče in tisoče morskih galebov, ki so pozobali kobilice. Hvaležni farmerji so postavili galebom spomenik.

Spomenik premogu.

V časih naletimo celo na spomenike predmetom. V Nanaimo, na otoku Vancouver (otok ob zapadni Kanadi) na mestu, kjer so zadeli prvič na premog, stoji ogromen granitni kamen, katerega imenujejo otočani »premogov spomenik«.

Spomenik kot svarilno znamenje.

Spomeniki služijo večkrat kot svarilna znamenja. Na severoameriškem polotoku Alaska je vklesana v skalo podoba slavnega in proslulega iskalca zlata Smitha. Ta spomenik bi naj svaril pozne rodove, naj ne bodo kakor v kamen ovekovečeni, ki je zagrešil v živ-

roke, krščansko vojsko čaka znamenita in velika zmaga nad neverniki. Sama Majka božja jim je poslala na pomoč pravo čudo telesne moči in neustrašenega junaštva!

Tudi po tem razkritju sem prejel od gospodarice povelje, da mora ostati Ema v mojih ustih še tudi za bodočnost Pavel! Dobro, da, predobro se nam je godilo v trdnjavi in to le vse radi Pavla, ki je osvojil takoj srci poveljnikov, drugih oficirjev, vojaštva in prebivalstva.«

Do tod sega kronika Mihaela Topliškega, oprode pilštajnskega viteza Pavla, katero je napisal vikar Mert Penič in je ohranjena v latinskem jeziku in v le deloma čitljivih odlomkih. Gotovo je zaupal g. Penič papirju vse doživljaje spremljevalca Topliškega do povrata na Pilštajn po oblegi Siska, a so prestali starost več sto let le nekateri stavki in posamezne besede.

Sisek je bil trikrat oblegan od Turkov. Da bomo lažje sledili tretji oblegi trdnjave v l. 1593, moramo poseči v zgodovini za par let nazaj. Turško nevarnost za Vojno krajino nam popisuje

zgodovinar dr. Josip Gruden v delu »Zgodovina slovenskega naroda«, iz katere so posneti naslednji odstavki: Za slovenske in hrvatske dežele se je pomnožila nevarnost, ko je bil imenovan l. 1591 za bosanskega berglerbega* bojaželjni in krvoločni Hasan-paša. Kranjski zgodovinar Valvazor trdi, da se je pisal strašni Hasan Križlavič in da je bil rodod Italijan. Bil bi naj kristjan in celo benediktinski menih (subdijakon), a se je poturčil, hrepeneč po visoki čisti. Hrvatski zgodovinarji pa so mnenja, da je bil Hasan rodod Hrvat iz Luzača s priimkom Pridojevič in bil pravoslavne veroizpovedi. Gotovo je, da je prišel v mladosti v Carigrad, kjer je študiral na državne stroške. Postal je sultanov sokolar, oženil se je z bogato perzijsko kneginjo, vdovo velikega vezirja Osmana. Ker je bil hraber vojak, brezobziren in drzen mož, so ga izbrali njegovi zaščitniki za važno mesto bosanskega bergler-

* V času, ko je zavzemala turška država najširši obseg, je bila razdeljena na bergler — begluke. Tem so načelovali berglerbegi, imenovani tudi paše; ljudstvo jih je nazivalo tudi vezira.

spremlstvu 80 domačinov, da bi ga ščitili proti morebitnim napadom zverin. Visokim gostom se ni bilo treba niti enkrat poslužiti pomoči zamorcev. Srečevali so leve, tigre, slone in druge zveri, a ugotovili, da v prostosti živeča zverjad ni niti enkrat napadla človeka, ker ni bila izzvana. Kraljevi spremljevalec trdi, da je moč celo Albertov vrt prepotovati s palico v roki, ne da bi bil človek ogrožen. Albertov park ima to važno znanstveno nalogo, da varuje številne živalske vrste pred iztrebljenjem. Že belgijski kralj Leopold II., oče sedanjega kralja, je izrazil leta 1905 ob priliki potovanja po Afriki

ljenju toliko umorov in drugih zločinov.

Najbolj čuden spomenik

bodo v kratkem odkrili na Poljskem. Neki kipar je predlagal, naj postavijo v Varšavi bronasti kip, katerega glava se da odstraniti. Svoj predlog je utemeljil kipar takole: »Slava zelo hitro mine. Poljska potrebuje mnogo narodnih junakov. Oblasti bi morale za to skrbeti, da pridejo ti junaki do obče slave baš tedaj, ko je narod najbolj navdušen za njihove zasluge.«

Črešnjevec pri Slov. Bistrici. Tukajšnje prosvetno društvo priredi v nedeljo, dne 12. junija ob 3. uri popoldne veliko javno tombolo. Dobitki so dragoceni, in sicer: prvovrstno moško kožo, lepa omara, okopalnik, postelja z nočno omarico, osipalnik, miza z dvema stoloma, blago za moško obleko, blago za žensko obleko, žepna ura, fino ogledalo s stojalom. Nadalje še več kot 200 drugih koristnih dobittkov v vrednosti 10.000 Din. Cena tablici samo Din 2.50. Prosimo vsa sosedna društva, da za ta dan ne prirejajo svojih prireditev, ampak pridite vsi ta dan na Črešnjevec. Ker je čisti dobiček namenjen v korist gradnje društvenega doma, vabi odbor na obilen obisk.

Prosvetno društvo pri Sv. Vidu pri Ptujju priredi dne 5. junija popoldne ob 3. uri pri g. Francu Vavpotiču v Gočevi pri Sv. Rupertu v Slov. goricah igro dr. Kreka: »Tri sestre«. Pred in po igri poje pevski zbor venček narodnih pesmi. Na svidenje v Gočevi!

St. Andraž pri Velenju. Ponovno vabimo naše prijatelje iz domače ter iz sosednih župnij, da se sigurno udeležijo tridejanske igre »Pri kapelici«, ki jo uprizori katoliško prosvetno društvo v nedeljo, dne 5. junija ob 3. uri popoldne v društvenem domu. Igra je tako napeta, obenem pa tako šaljiva in ganljiva, da bo vsakemu žal, kdor ne bo prišel pogledat. Nastopil bo tudi pevski zbor z večjim številom pevskih točk. Vstopnina je pa tudi tako nizka:

da zaradi nje pač vsak lahko pride pogledat. Zato vljudno vabljeni vsi!

Deželani, usmilite se revnih otrok!

V začetku maja se je obrnil škofijski odbor K. A. v Mariboru na župne urade - bolj premožnih krajev s sledečo prošnjo:

Prečastitim župnim uradom.

Beda gostuje v splošnem povsod. Najhuje gospodarji po trgih in mestih. Tam nele da denarja ni, marveč je na stotine hiš, družin, ki čisto niti koščka kruha nimajo.

Najbolj so prizadeti otroci, ker položaja ne razumejo in se jim zdi čudno, da so nekateri lepo oblečeni in jedo bel kruh, oni pa morajo hoditi napol nagi in dostikrat niti črnega kruha nimajo. Človek lahko na vsakem oglu nalleti na take reveže, blede, suhe, bolehave... Iztegujejo roko in prosijo za kako malenkost. Človeku se krči srce od sočutja, ko jih gleda.

Koncem junija se začnejo šolske počitnice. Kako veselo bodo vriskali vaški otroci! Med poljem in travniki se bodo solnčili in srkali vase sveži zrak. Mestnim revežem se obraz ne bo razveselil niti med počitnicami. Njih niti v počitnicah ne pričakujejo nikake dobrote. Beda in pomanjkanje bo njihov delež tudi takrat. Prenašali jo bodo še težje, ker med šolskim letom so se vsaj v šoli raztresli.

Škofijski odbor li največjim revežem rad pripravil nekaj veselja. Na počitnice bi jih rad poslal, da bi se tudi oni enkrat navžili svežega zraka, napili toplega mleka in najedli kruha. Sam te akcije ne more izvesti, radi tega se obrača na Vas, gg. dušni pastirji.

V posameznih župnijah je gotovo večje število bogatih družin, ki bi poleg domačih družinskih članov lahko preživljale vsaj še enega otroka. K takim družinam bi lahko spravili naše mestne uboščke. Ti otroci bi pomagali pasti krave in opravljali druga lažja dela.

Odbor Vas prav toplo prosi, stopite k takim bogatim družinam, pojasnite jim ves položaj. Opišite bedo mestnih otrok tudi s prižnic. Ta in oni se bo gotovo omeščal.

Ko bo ta akcija končana, sporočite odboru, koliko otrok bi lahko poslali v Vašo župnijo. Ker čas beži, prosimo, da storite to čim prej.

Prosimo v imenu Kristusovem, ki je iz ljubezni do nas daroval vse in je zapovedal, da moramo potrebnim vsi izkazovati dela usmiljenja.

Ves trud bo Bog poplačal.

Jerebič Franc l. r., predsednik

Kolenc Franc l. r., tajnik.

S to prošnjo se odbor tem potom obrača na vse župne urade. Prošnja naj ne bo glas ypijočega v puščavi.

Obenem se obračamo na vse dobro ljudstvo na deželi. Nihče naj ne čaka, ali pride k njemu g. župnik ali g. kaplan, marveč kdor lahko sprejme kakega otroka, naj kar piše odboru (Tajništvo K. A. Maribor, Aleksandrova cesta 6/I.). Mestnih otrok se ni treba nobenemu bati, ker so tudi oni ljudje. Pomagali bodo pri vsakem delu, ki ne bo presegalo njihove moči. Ko pa se na jesen vrnejo, bodo doma z veseljem pripovedovali o dobrih ljudeh na deželi.

Dobro slovensko ljudstvo, odpri srce in roke ubogim mestnim šolarčkom!

Vuzenica. Po dolgi in težki bolezni je na binokšno nedeljo ob 17. uri umrla posestnica in gostilničarka gospa Julijana Gregl, splošno znana »Črešnikova teta«. G. Črešnik Anton je leta 1916 padel na soški fronti, tri leta pozneje je umrla njegova soproga ter zapustila tri male otročiče: sina in dve hčerki. K tem sirotam se je s svojega posestva v Ribnici na Pohorju preselila kot teta njihove pokojne matere neporočena Julijana Gregl in od takrat pa do svoje smrti kot najboljša mati skrbel za njih vzgojo v krščanskem in narodnem duhu, poleg tega pa je vodila Črešnikovo gostilno in celo gospodarstvo z obhudovalja vredno spretnostjo. Ker je bila do vsakogar prijazna in dobrohotna, si je pridobila srca Vuzeničanov in okoličanov, katerim ostane v blagem spominu. Bila je radodarna do revežev, pomagala je ljudem, če so bili v denarni zadregi, izdatno je podpirala tudi domače gasilno društvo. Opetovano previdena s svetotajstvi, je boguvidano pričakovala, da jo smrt reši hude-

željo, naj bi se ustanovil v Belgijskem Kongu živalski park. Dvajset let je minulo, predno so izpolnili pokojnikovo željo.

Nov tečaj mraza.

Rusko geografsko društvo je poslalo profesorja Obručeva v deželo Jakutov, kjer je učenjak odkril nov tečaj mraza na zemlji. V dolini Olmekeon je ekspedicija doživela temperaturo do 65.2 stopinj pod ničlo. Najprvo so člani odprave mislili, da so se zmotili, toda pozneje so se prepričali, da se niso prevarili. Sapa je zmrznila pri izdihavanju kakor bi šumela. Jakuti, ki jim je ta stvar dobro znana, imenujejo ta proces »šepetanje zvezd«. Do-

begu v nadi, da bo zaigral v hrvatsko-slavonski Krajini krvavo kolo, po čemur so hlepeli odločilni turški krvoloki.

Kakor hitro je došel Hasan v Bosno, je pričel vznemirjati obmejne kraje. Že 3. maja 1591. je naznanil ban Tomaž Erdedi karlovškemu generalu Andreju Turjaškemu, da je dal napraviti bosanski paša pri Svinjaru pod Gradiško iz ladij most čez Savo in bo udaril na Bihač ali na Slavonsko krajino. General je menil, da je Bihač v večji nevarnosti kot Sisek in je poslal zato tamšnjemu poveljniku pl. Obračanu 200 mož iz Karlovca na pomoč. Andrej Turjaški je pisal tudi kranjskim deželnim stanovom, naj mu pošljejo smodnika ter svinca ter vse pripravijo, da vpokličejo za slučaj potrebe domobrance.

Med tem je bil zbral Hasan krog sebe vse podrejene sandžake* in vojsko 18.000 mož. V prvih dneh avgusta je udaril s to armado proti Sisku. Trdnjava je bila last zagrebškega kapitlja,

* Berglerbegluki, katere smo prej omenili, so se delili v turški državi na sandžake. Načelovali so jim sandžaki ali pa so se imenovali tudi paše.

ki je določil za poveljnika kanonika Nikolaja Mikca in Štefana Kovačiča. Siščani so se pod svojima duhovnima poveljnikoma junaško branili in prizadeli Turkom mnogo škode. Ker so hkrati došle od vseh strani na pomoč krščanske čete, je prekinil Hasan že četrti dan obleganje in pričel umik proti Gradiški 11. avgusta.

Zagrebški kapitelj pa ni zaupal Hasanu, ampak je po njegovem odhodu Sisek zopet utrjeval. Vnovič je prosil pomoči slovenske dežele. Kranjci bi bili radi pomagali, ali so že bili razposlali svoje topove v Karlovec, Bihač in druge krajinske trdnjave, denarja pa niso imeli. Še za karlovško posadko so dobili le s težavo 2000 gld. na posodo, da so jih poslali Turjaškemu. Dežela je bila vsled vednih bojov tako obubožala, da ni mogla več poštno preskrbljevati karlovške posadke. General Andrej Turjaški je bil prisiljen vsled pomanjkanja živeža razpustiti vojake po kmetih, da so se preživeli z ropom.

Hasan paša res ni dolgo miroval. Meseca oktobra 1591. je napadel Slavonsko krajino. Dril je s 16.000 možmi iz Vakarskega Sandžaka proti